

det Materiale, hvormed man hidtil har dæmpet Sandflugten, nemlig ved Sandhjelme, saa er det en Kjendsgjerning, at denne Plante isølge sin Natur kun kan trives og udvikles, hvor Sandet er i Bevægelse, hvor Vinden bestandig tilføjer nye Sandlag, som give de opflydende Planter en ny Jordbund at udvikle sig i. Det er altsaa i Nærheden af Havet, hvor denne Plante hører hjemme, og hvor dens Anvendelse er saa hensigtsmæssig, at man maa sige, at den er som skabt for Forholdene; men kommer man ind til den store brede Landklit, hvor Sandflugten forlængst har været dæmpet, viser det sig, at der ophører Sandhjelmen at være praktisk anvendelig. Alligevel anvendes den endnu stadig der, men efter min Overbevisning og Paastand er det paa urette Sted; den kan ikke trives der, men gaar paa mange Steder ud. Følgen deraf er, at dæmpe Klitter blæse op paany, og at deres Reparation bliver et Arbejde, der stadig maa gøres om, og hviler som en trykkende Byrde paa Sognene og paa Statskassen. Paa saadanne Steder har Erfaringen vist, at der kun er eet af de forsøgte Materialier, som er varigt og hensigtsmæssigt, og det er Dækning med affugget Lyng. Dermed følger i Almindelighed det saakaldte Kemnos, der er en Lavart, som trives i det mest brændende Sand og meget hurtigt danner et Tæppe over Sandet, hvor der saa udvikler sig en temmelig kraftig Klit-Vegetation, hvorunder Sandet maa anses for fuldstændig dæmpet. Men Lyngen koster noget mere end Sandhjelmen; det vil paa fine Steder løbe op til det Dobbelte, men paa den anden Side er det varigt, hvorimod Sandhjelmen ikke er varig. Man har mange Gange efter 3—4 Aars Forløb maattet plante efter, og det, jeg fremhevede som betænkeligt ved et saa upaalideligt Dæmningsmateriale, var, at, naar der periodisk, efter en kortere eller længere Aarrække, indtraadte eiendommelig uheldige Veirforhold for Klitterne, navnlig vedvarende tørt og stormfuldt Veir, saa kunde de i kort Tid blive saa sårderve, at det faktisk vilde være fuldstændig umuligt at standse Sandflugten, idet man er ude af Stand til at tilveiebringe det dertil fornødne Materiale saavel Sandhjelme som Lyng. Under saadanne Forhold vilde hvoften Regjeringen eller Folkethinget eller nogenjomhelst Magt paa Jorden kunne forhindre, at Sandflugten kunde tage Overhaand og gaa ud over de dyrkede Egne. Det har ikke været Tilfældet i de senere Aar; men derfor skulle vi ikke undlade at fæste vor Opmærksomhed paa Forhold, der kunne være saa skjæbnesvangre i deres Følger. Naar det ærede Medlem for Ringkjøbing Amts 1ste Valgkreds (Christianfen) yttrede, at de Forhold, jeg havde omtalt i Gaar, dog vistnok maatte være fra en forsvunden Tid, saa er det ganske vist, at, da jeg talte om Hexfulanum og Pompeji, talte jeg om Ting, der ligge forud for hans Erfaring, og om

de hos os tilstedeværende Forhold, som bleve sammenlignede dermed, gjaldt det Samme; men jeg har dog tillige paavist, at ogsaa de Erfaringer, som vi gjøre den Dag i Dag, vise, hvilke Ulykker der kunde afstedkommes, naar Sandflugten tager Overhaand. Saadanne Ulykker, som ere indtrufne i senere Tider, ere ffete, fordi man ikke i Tide har væbnet sig imod Faren. Det er ikke stort længer tilbage, end min Levetid naaer, at Kirken i mit nuværende Sogn blev nedrevet, fordi hele Sognet var drevet øster efter af Sandflugt, og man ser paa hele Strækningen fra Thorup Kirkes Ruin ned til Færgegaarden 1, 2 indtil 3, 4 Quarter Sand oven paa den fede Muld, som vore Forfædre have pløiet, men hvor der nu kun er magre Sandjorder. Disse Udelæggelser gaa ikke saa langt tilbage i Tiden. Men, som sagt, hvad jeg paatalte i Gaar, var ikke de Ulykker, som i dette Dieblit finde Sted, men de Ulykker, som vi kunne befrygte, naar vi ikke sørge for at faae Klitterne dæmpe paa en saadan Maade, at mulige indtrædende uheldige Naturforhold ikke kunne fremkalde saadanne Sandflugtsødelæggelser, som have fundet Sted i tidligere Tider; — ikke blot til en enkelt Tid, thi vi kunne forsøge Sporene af talrige Sandflugtsperioder, endog tilbage til Stenalderen. Det kan ved ubetragelige Kjendsgjerninger paavises, at lige fra den Tid indtil vor Tid har der været Sandflugtsperioder, i hvilke store Landstrækninger ere blevne ødelagte, og det er dog ikke Bagateller, naar saaledes hele Sogne ere blevne fordrevne af Sandflugt. Saaledes er ogsaa den i mit Sogn beliggende Gaard Nystrup en to Gange af Sandflugten fordreven Gaard. Den er nu for tredie Gang opført langt inde i Landet, men dog er næsten al Jorden Vest for Gaarden ikke Andet end en Klit. Den staar vel opført med 7 Td. Hartkorn, men jeg tvivler paa, at den virkelig svarer dertil, fordi det meste Land er ødelagt ved Sandflugten. Det er altsaa disse Forhold, som jeg skal opfordre det høie Thing og den høie Regjering til at fæste sin Opmærksomhed paa og sørge for, at man kan faae Sandflugten dæmpet paa en saa varig Maade, at man dels er sikret imod, at Veir og Naturforhold ikke atter kunne hidføre saadanne Ulykker, som i Fortiden have fundet Sted i Klitterne, og dels ogsaa lidt efter lidt kan faae Vedligeholdelsesbyrden fjernet fra Statens og Kommunens Skuldre. Dette kan kun ske ved, at de Dæmningsmidler, som anvendes, ere saa solide og hensigtsmæssige, at de kunne skabe en varig Dækning; men det gjøre de nuværende Dæmningsmidler ikke, hvilket jeg er overbevist om, at enhver Autoritet, der har med denne Sag at gjøre, vil af Kjendsgjerningerne blive tvungen til at stadfæste.

Der var imidlertid et andet Punkt, som den ærede Taler kom til at berøre, der var et endnu ømmere Sted for mig, nemlig Klitplantagerne eller Arealplantningen i Klitterne. Det ærede Medlem udtalte sig ikke alene, som om der var gjort nok